

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Difficultas I. Compositurne ex indivisilibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

DIFFICULTAS I.

Componiturne ex indivisibilibus?

DICENDUM EST. *Non Componi.* Pro-
bant id & Philosophica & Mathematica
argumenta, quæ defendi indigent, propter re-
sponſiones à recentioribus excogitatas.

Punctum Difficultatis I.

Proponitur primum fundamentum Philosophicum.

PROBATUR primò Conclusio. Indivi-
sibile additum indivisibili, non facit majus.
Ergò nec componit quantum. Antecedens
probat. Si indivisibile additum indivisibili,
faceret majus, deberet unum indivisibile, tan-
gere aliud, hoc ipso enim, si non tangeret, con-
tinuum non esset. Sed indivisibile, non potest
tangere aliud indivisibile, quod probatur; Si
indivisibile tangeret aliud indivisibile, tange-
ret illud vel se toto, vel aliquâ sui parte, nullo
autem modo tangere potest. Quia si tangeret
aliquâ sui parte, indivisibile haberet partes,
quod est contra definitionem: Si etiam tan-
geret se toto, penetrarent se illa indivisibilia,
quia quæ se tangunt, se totis, penetrant se, se
totis.

CONFIRMATUR ex recentiori Suar.
Indivisibile additum alteri indivisibili, in ordi-
ne ad faciendam lineam, & faceret & non fa-
ceret globum; non faceret, quia constitue-
ret lineam, hæc autem est longa, faceret etiam
globum, quia secundum, aut ambiret totum
primum punctum, aut partem: Non totum,
quia globum faceret; non partem, quia indi-
visibile caret partibus.

CONFIRMATUR ex Pontio. Quia si
duo indivisibilia immediatè juxta se posita, oc-
cuparent plus spatii, quàm unum, si superad-
datur tertium, vel deberet immediatè se habe-
re ad primum indivisibile, vel non deberet: Si
deberet se immediatè habere; Ergò non oc-
cuparet plus spatii quàm secundum, conse-
quenter nec secundum, plus occuparet spatii,
quàm primum; Si autem tertium indivisibile,
non deberet se immediatè habere ad primum;
Ergò non tangeret illud, quod tangit primum,
secundum eandem partem, & sic non imme-
diatè tangeret, secundum indivisibile, quod
tangitur à primo, contra hypothesein.

RESPONDERUNT primò huic argu-
mento Arriag. & Oviedo, quòd scilicet pun-
cta tangant se totis, non tamen se penetrent,
quia sunt sibi tantum immediata. Aliud au-
tem est unum esse immediatum alteri, aliud
penetrari cum illo, quia ad hoc ut unum sit im-
mediatum alteri, sufficit quod nullum inter-

cedat spatium inter illa, ut autem unum pene-
tretur cum alio, est necesse, ut penetrata sint
in eodem spatio, & æquè distent, à quocunq;
alio corpore, quod non accidit, si quantitas
componatur ex punctis. Demus enim lineam
4. punctorum. Primum punctum & secun-
dum immediata sunt, tamen diversam habent
distantiam respectu quarti, quia secundum
punctum, tantum distat à quarto interjectione
unius puncti, primum autem à quarto distat
interjectione duorum punctorum. Addunt
quòd quando primum punctum, tangit secun-
dum se toto, quamvis idem punctum secun-
dum, tangatur à tertio se toto, non tamen ter-
tium tangitur à primò, quia licet tam primum
quàm tertium, tangerent idem punctum, secun-
dum idem, secundum inquam entitatem, illud
tamen tangunt per diversa latera. Quod au-
tem quodcunq; indivisibile habeat diversa
latera, probant id tum auctoritate Aug. Lib. 2.
de Libero Arbitr. C. 8. tum variis imaginatio-
nibus. Supponunt moveri indivisibile versus
orientem, & tunc divisibile occupat spatium
immediatum, quod occupabat Corpus, & ex
illo spatio pellit Corpus. Si autem moveatur
versus occidentem, tunc indivisibile occupat
spatium immediatum, quod occupabat cor-
pus aliud, & ex illo spatio pellit illud. Ergò
indivisibile, habet diversa latera extrinseca, ra-
tione quorum, ab illis immediatis corporibus
tangitur, quod etiam alia imaginatione exem-
plificant ejusdem roboris.

IMPUGNAT hanc responſionem recen-
tior Suar. & dicit hic n. 73. quia quæ secundum
se tota tanguntur, sunt in eodem loco pene-
trativè. Sed hoc ipsum est quod negant, im-
pugnariq; debuit. *Hinc aliter*

CONTRA primò est. Si manus divisi-
lis tangat aliam manum secundum se totam,
rectè inferitur, Ergò se penetrant; consequen-
ter sequitur, illas non tantum esse sibi imme-
diatas, sed & penetratas. Ergò etiam, si pun-
ctum tangat se toto aliud punctum, seu indivi-
sibile, benè inferetur, Ergò se penetrant, con-
sequenter sequetur, ea non tantum esse sibi
immediata, sed & penetrata. Consequentia
probat. Ideò Antecedens est verum, quia
una manus, toti alteri est intima, non tantum
exterioribus illius, sed etiam unum punctum,
est intimum toti alteri, & non tantum extero-
ribus illius. Ergò utrobique est penetratio.

Eadem principalis consequentia sic proba-
tur ex verbis ipsiusmet Arriaga. Ideò in casu
Antecedentis fieret penetratio, quia pars inte-
rior nò posset tangi ab altero corpore, nisi hoc
anterioriorem partem penetraret. Ergò etiam
quando punctum, toto se tangitur ab alio pun-
cto, nequit hoc fieri, sine penetratione: quia
sicut se habet, id quod habet partes anteriores
& interiores, tangiturq; secundum partes an-
teriores,

teriores, & interiores, ex hocque penetratio sequitur, sic sequetur & in presenti, quia etiam tangitur totum punctum; interioritas enim, vel exterioritas partium, nil confert ad penetrationem: hinc duo Angeli penetrarent se, quantumvis nullas haberent partes, casu quo se totis tangant se, præcipue cum non detur ullum impeditivum penetrationis superadditum, de quo aliàs.

CONTRA secundò. Concesso quòd puncta habeant diversa latera, non sequitur posse unum punctum, secundum unum latus tangi, non tangi secundum aliud. Quæ propositio est immediatè opposita doctrinæ utriusque. Ea verò sic probatur. In eo est contactus puncti, quod est entitas puncti, latera non sunt entitas puncti, Ergò in lateribus non est contactus. Ergò defectus penetrationis, non debet salvari per tactum, ex uno latere, & non ex omni. Major conceditur ab oppositis, nominatim ab Ovied, hic Punct. 8. n. 5. Minor est etiam eorundem, dicunt enim hæc latera esse extrinseca puncto. Rursus latera illa, in re sunt eadem entitas puncti, cum diversis prædicatis connotatis, quomodo ergò poterit fieri contactus Physicus, unius lateris, quin fiat contactus aliùs lateris, physicè loquendo?

CONTRA tertio. Demus duo puncta penetrare se, quid habent illa penetrata, præ illis, quæ se tangunt totis? Dices eundem locum: Quæro ulterius, quæ duo habent eundem locum, quid plus habent præ istis, quæ se tangunt totis? quareque non sequitur illa esse in eodè spatio imaginario? præcipue cum nihil adhuc superaddatur impeditivum penetrationis.

RESPONDENT secundò, retorquendo argumentum. Quando superficies manus tangit superficiem aliùs manus, non se penetrant illæ superficies, nec secundum totum, nec secundum partem; idque ideo, quia sunt sibi nonnisi immediatæ, & non respondet illis, idem spatium loci imaginarium. Ergò etiam, quando punctum tangit aliud punctum, non erit necesse illa puncta penetrari.

IMPUGNAT. Pontius hanc responsionem, dicitque etiam superficies manuum se penetrare, ex quo sequitur, etiam illa puncta se penetrare, hocque dicit voluisse Aristotelem, dum ait: Contigua esse, quorum extrema sunt simul, hoc est in eodem loco. *Hec impugnatio.*

NON SATISFACIT. Quia repugnat universaliter penetratio duarum rerum quantum. Deinde si se superficies manuum penetrant, totæ manus se penetrabunt. Quod ipsum probatur. Quando se primæ superficies penetrant, necessariò secundæ se contingent, nam superficies manus B. erit in loco, ubi est superficies manus A. Ergò si superficies manus A. tangit superficiem suam secundam, etiam

superficies B. quæ est in eodem loco, cum superficie manus A. idque beneficio penetrationis, continget eandem secundam superficiem. Quod si se contingent secundæ superficies, vel se penetrabunt vel non? Si non penetrabunt, cur non? cum se penetrent primæ; Si autem secundæ superficies se penetrabunt, totæ manus se penetrabunt. *Sed*

CONTRA hanc responsionem est. Quia quando una manus tangit aliam, tangunt se illæ, quoad extremitates nonnisi, quæ autem se tangunt nonnisi quoad extremitates, non se penetrant, & si se tangerent totæ, ita sicut se tangunt secundum extremitates, penetrarent se. Cum ergò in punctis nullæ sint extremitates, necessariò si se tangunt, penetrant se. Quare autem ipsa extrema tangendo se, non penetrent se, hoc inde est, quia extrema habent aliquas partes interiores, alias exteriores, penetratio autem non fit, nisi attingantur partes interiores. Et quia non datur contactus tunc partium interiorum, nec dabitur penetratio. Jam verò cum in puncto, non sint ullæ partes interiores, & nullæ exteriores, hoc ipso qui tangit punctum, tangit & interius & exterius puncti, sitque, ut hoc ipso illud penetret.

CONFIRMATUR ex Mastrio hic disp. 9. num. 31. Implicat unum in divisibile, esse alteri immediatum & extra illud positum, nam si A. B. C. sint tria puncta sibi immediata, vel B. medium, tangeretur secundum se totum, ab utroque collateraliter, vel secundum aliud & aliud, & hoc est contra rationem indivisibilis, illud verò manifestè ostendit, illa tria puncta, esse invicem compenetrata.

Hæc utraque impugnatio supponit aliunde non esse impedita hæc puncta, ut non tantum sint sibi immediata, sed etiam intreiter; quod requiritur ad penetrationem, & aliunde non repugnat impediri, eo quòd non implicet aliqua sibi esse immediata, nec tamen secum intreiter, si aliunde impediatur ne sint intreiter.

RESPOND. tertio. Angelus & anima possunt se extendere divisibiliter, quoad spatium, licet Angelus & anima, sint quid indivisibile: ergo & indivisibile additum indivisibili, poterit occupare majus spatium.

CONTRA est, quia illa occupatio spatii divisibilis, referri debet in vim quandam Spiritibus propriam, quam nobiliori modo (adeoque cum vi redigendi se in punctum) habent Spiritus, vi cuius virtutis & proprietatis, faciunt hoc sine extensione quantitativa suæ entitatis, quod facit extensio quantitativa in aliis; sicut habent perceptionem sensibilium sine actione sensibili, faciendo id excellentiori modo, quod faciunt sensibilia. Quia autem id quod faciunt extensa, non habent vim faciendi indivisibilia, ideo unum indivisibile alteri additum non facit majus. Quod autem id quod faciunt exten-

extensa, non habeant vim faciendi in se inextensa, exinde colligitur; quia prædicta perfectio conceditur Angelis ob eminentiam Esse, sicut enim habent esse eminens, ita debent habere & locabilitatem eminentem, talis autem eminentia non convenit indivisibilibus: nec ex eo, quia aliquid convenit spiritibus statim dicendum convenire corporis. Indubie tamen indivisibile additum indivisibili facit plura, sicut & unitas, quæ est indivisibilis addita unitati, facit plura, sed non extensa.

Punctum Difficultatis 2.

Proponitur secundum fundamentum Philosophicum.

PROBATUR secundò ex eodem Aristotele. Si continuum constaret indivisibilibus, sequeretur motum velocissimum & tardissimum, esse motus æquales, quod aperte absurdum est. Sequela autè probetur; Supponamus unam eandemque lineam ab aquila intra quadrantem, à testudine pertransiri horæ spatio, quo posito sic instituitur argumentum. In uno instanti, non potest pertransiri nisi unum indivisibile, aliàs esset in eodem instanti in pluribus locis, hocque ipso illud instans non esset instans seu indivisibile, cujus una pars responderet uni parti loci, alia pars, alteri, quo ergò instanti pertransit unum indivisibile aquila, vel eodem instanti pertransit unum indivisibile, aut tantum partes illius, aut nihil, testudo: Si pertransit unum spatii indivisibile, Ergò in illo instanti, æquè movetur testudo ut aquila; idque dicam de cæteris instantibus; Si pertransit partem tantum indivisibilis; Ergò illud, non est jam indivisibile, cum habeat partes; Si autem nihil pertransit loci: Ergò tunc non movetur. Supponimus autem utrumque moveri.

RESPONDET Arriaga & Ovied, Quòd scilicet mobile tardius, in motu quiescat, per aliquas morulas, ratione quarum morularum, illa tarditas provenit. *Circa quas morulas.*

DOCENT I. Quòd quando ponderosum aliquid v. g. lapis deorsum fertur, quantumvis ejus gravitati non resistat aer, & quantumvis à propria gravitate semper impellatur, nihilominus cum motus ille non sit velocissimus, citius enim solem moveri indubium est, hinc in illo etiam motu, agnoscere se dicunt morulas, quod refert Arriaga in defectum virtutis motivæ, & ita inquit videmus, non volare deorsum tam citò ciconiam quàm volat columba, quantumvis ponderet plus ciconia, idque defectu virtutis motivæ. Quod si quæras, cur potius in hac, quàm in illa parte quiescat lapis? determinationem hujus spectare docet Arriaga ad DEUM, tanquam ad auctorem naturæ.

CONTRA I. Quia causa necessaria, positis omnibus requisitis ad agendum, sine intermissione agit, sed lapis descendens deorsum, est causa necessaria, & habet omnia requisita ad motum deorsum; quia necessaria requisita, sunt concursus causæ primæ præparatus, carentia centri, vincibilis resistentia mediæ, & naturalis ponderositas. Sed hæc in omni instanti habet lapis. Ergò sine morulis descendit deorsum. Cur enim concursus non exhiberet Deus, in omni instanti, quo reliqua numerata adsint; nam quod ait Arriaga, referendum id esse, in defectum virtutis motivæ; Hoc locum licet habeat in adlatis exemplis de avibus, non tamen in lapide, cujus virtus unica motiva deorsum, est ponderositas extra centrum posita. In motu autem ciconiæ deorsum, ipsa ponderositas est impedimentum, nam dum eam continere studet, ne prorsus violenter, moratur volatum. Et cum in sententia Arriagæ, minus, & majus grave, æquè tendant deorsum, si illic ponderositas agit, & ciconia, & columba, æquè deberent citò descendere deorsum. Et certè cum ponderositas, in prærequisitis jam dictis accepta, sit principium motus deorsum, si semel non erit principium hujus motus, aliquo scilicet instanti incidentium morularum, nunquam erit principium talis motus, semper enim eadem & invariata ponderositas manet, Idem autem manens Idem, semper est, & facit Idem.

CONTRA II. Si grave interpositis morulis, descendit deorsum, sequitur hominem ruentem ex altissima turri, posse in cadendo nullo planè modo concuti, casu enim, quo occurrant morulæ immediatè ante terram, sistetur casus & motus, mirumque est, quòd in tot prolapsibus, morulæ nunquam occurrere possint, immediatè ante prolapsum.

CONTRA III. Quia si tarditas illius motus in aliud referri possit, quàm in determinationem Divinam, hoc potius instanti, quàm illo ordinantis morulas, si inquam in aliud referri possit tarditas, referenda est; quia non est philosophicum, recurrere ad Deum, potest autem in aliud referri hæc tarditas, de quo infra.

DOCET secundò Ovied. hic Pun. 9. n. 10. quòd mobile in omni motu duo faciat, imprimis impulsus vicino corpori, in cujus locum succedit, & producit in se præsentiam, sequè movet, porro in eo instanti, in quo producit impulsus, Mobile impulsus, in eo instanti non movetur, consequenter, nec in eodem instanti lapis v. g. impellens movebitur, non enim movetur priori corpore non moto, in secundo ergò instanti movetur, & movetur tam diu, quàm diu durat impulsus sufficiens. Hunc autem impulsus, non semper mobile imprimat, sed tunc tantum, cum resistit medium: quia

quia verò impulsus est qualitas citò transiens, idè iteratò redit ad producendum impulsum mobile, quem producendo, quiescit secundum dicta suprà. Ubi ut vides, in assignando quo instanti quiescere debeat mobile non recurrere Ovied, ad Deum, quod parùm philosophicum est, sed recurrit ad causas naturales.

CONTRA primò est. Ex hac doctrina sequitur mobile nunquam moveri, quod sic probatur. Dividamus medium in 4. partes, cui debeat imprimi impulsus, illasque vocemus A, B, C, D. quo instanti, impulsus imprimitur gravi parti A, in illo instanti non movetur, ut ipse docet, sed cum etiam imprimitur impulsus parti B. non movetur, quia ipsum B. non movetur per ipsum, tunc enim primùm recipit impulsus. Ergò nec pars A, movetur, deberet enim succedere parti B, quæ supponitur non moveri, & sic rursus. Ergò nunquam movebitur, & sic de reliquis. languescente interim impulsu.

CONTRA secundò. Quia quod est huius fundamentum, quod eò instanti physico, quo recipitur impulsus, simul non sit motus, licet in priori instanti rationis recipiatur, in posteriori moveat? Quod rursus fundamentum huius, quod expectet ponderosum, quoadusque impulsus non langueat? quod si non expectat, ut imprimat istam qualitatem, semper imprimit, adeoque semper movebitur.

CONTRA tertio. Quia vi huius doctrinae sequitur, fieri posse, ut homo cadens de turri, in ea mora, quâ nec dum impressus est ultimò impulsus, vel in qua medium impulsus, nondum motus est, posse præcipitari, sine dolore ruendo, ruendoque tali nonnisi casu, qualis contingeret, si ex illo nonnisi loco, ubi ultimò imprimitur impulsus, caderet, quicquid, non potest esse gravis: nam ex viciniore loco, non ita graviter caditur.

DOCENT tertio: iidem, quod quantumvis istæ morulae sub sensum non cadant, per hoc tamen non evinci, quin de facto dentur, ad eum modum dicit Arriaga, quo motus Indicis in parvo horologio, quia minutissimus est, vix percipi potest, præcipuè cum quies, non ita immuret sensum. Addit insuper, percipi sensu quodammodo morulas, quia illas percipi, est percipere motum non ita esse velocem, sicut videre eubicationem, est videre corpus esse illuc.

Remaliter paulò declarat Oviedo. Supponit motum sensu externo non percipi, sed tantum per discursum cognosci, quando enim nunc video corpora aliam habere distantiam, & recordor me, eadem corpora vidisse, cum alia distantia, infero, corpus motum fuisse, quod respectu omnium, diversam habet distantiam. quod si corpora quæ se movent sub eadem distantia, semper appareant, intellectus non

posset inferre, motum factum fuisse, sicut qui est in navis camera, motum non percipit. Supponitur rursus quietem, si pro negatione motus sumatur, sensu non percipi, negationes enim non cadunt in sensum: Si item sumatur quies, pro duratione actionis indivisibiliter sumptæ, terminatæ ad eandem præsentiam. Ratio, quia durationes non sunt objecta sensuum, percipitur ergò quies, ex eo, quod intellectus cognoscat, modo hanc distantiam, & recordetur immediatè eandem præcessisse, ex quo infertur: Corpus nullo modo motum fuisse. Addit: longè alio modo motum, alio quietem percipi, quia quando percipio motum, percipio ita, ut advertam partes interruptas motus, esse continuatas, quando autem percipio quietem, partes interruptæ non continuantur. Idque idè, quia quies, est permanentia, omnis autem permanentia, motu destruitur, adeoque non continuatur, motus autem quando incipit, vel desinit, non destruit partes spatii in ante acquisitas, adeoque motus, continuari potest. Non ita quies, consequenter, cum continuatur (quantumvis diutius dureret quàm motus) percipi non potest.

CONTRA primò est. Concedamus, quietem non continuari, concedamus omnes istas explicationes Oviedo. Supponamus tantum, quod avis uno quadrante, perpetuo volatu unam lineam, Sol autem uno quadrante, conficiat plus quam 12. millia leucarum, & supremam sphaera, quadruplo plus. Unde si compareretur motus avis, cum motu Solis, avis unico instanti movebitur & quiescet circiter 12. millibus instantium, ut ipse Ovied, consentit, quo posito sic arguitur. Posito, quod immediatè quiescat post motum avis, vel potest intellectus devenire in cognitione illius quietis, ita ut determinatè dicere possit, nunc quiescit, nunc retinet eandem præsentiam, quam antè retinebat, vel non potest devenire in cognitionem illius quietis, non potest dici quod possit, quis enim istas morulas determinare potest? Si autè illas determinare non potest, rogo quæ in intellectu tarditas est, quod unius instantis motum immediatè post sequentem, designare possit, & non possit designare quietem, & ejusdem distantiae retinentiam, quæ durat duodecim millibus instantium?

CONTRA secundò. Quia immeritò assumit Arriaga, morulas has percipi non posse, quia minutissimæ sunt, quomodo enim minutissimæ sunt, si multis millibus plures sunt, quàm motus continuatio.

CONTRA tertio. Quia immeritò etiam dicit, quod videre morulas istas, sit videre motum tardum, motus enim tardus est absolutè motus, quies, absolutè non est motus. Ergò quies non est motus tardus. Ergò videre motum tardum, non est videre quietem.

Continua-

*Continuatur propositio ejusdem
argumenti.*

Restat contra istas morulas difficilis eaque communis instantia. Ponamus circulum æneum, vel ex materia incorruptibili. Hic circulus quoad partes superiores citius, quoad partes inferiores, tardius movetur, partes enim inferiores circuli, minus spacium superioribus conficiunt. Quo posito quæro? vel partes inferiores circuli sistunt, & morantur, currentibus superioribus vel non? Si non sistunt, & tamen tardius moventur, ergo tarditas motus, in istas morulas & consistentias, referri non debet; Si sistunt, quæ fieri potest, ut non disrumpantur, unâ scilicet parte motâ, aliis immotis. Probatur ulterius, partes inferiores non sistere, quia si à centro illius circuli, ducatur recta, illa eodem situ durabit semper, & tamen eodem situ durare non posset. Si quædam moventur, quædam non moventur partes.

RESPONDET Arriag. Se huic instantiæ non reperire solutionem, quam conatus est tradere Ovied.

DOCETq; primò Oviedo: Ex eo, quòd unum moveatur alio immoto, cui illud unitum est, non sequitur destructio unionis; & ita cum flexibilis virga movetur, non motis reliquis partibus, quæ tamen sunt inter se unitæ, non sequitur destructio.

DOCET secundò. Quòd indivisibilia continuativa, & indivisibilia Res, seu indivisibilia quæ continuantur, in suo distincto, unum quodque sit loco.

DOCET tertio. Quòd indivisibilia Res, lineæ inferioris immediatè uniantur indivisibilibus continuativis, superioris lineæ, indivisibilibus autem, quæ sunt collateralia ipsis punctis continuativis, in superiori lineæ, non uniantur Indivisibilia Res, inferioris lineæ, sunt tamen illi immediata, quia scilicet inter ea nihil intercedit quod sit res, sed tantum indivisibile illud continuativum, quod est modus. Quando ergò movetur linea superior, non motâ inferiori, non amittit unionem, cum superiori indivisibili continuativo, idque ideo, quia motis indivisibilibus superioribus, versùs dextram partem, acquirunt illa, non nisi unius puncti spatium, & tunc in locum collateralis ad dextram puncti, succedit ipsa unio continuativa, & quia indivisibile morum collateralis, erat immediatum ipsi indivisibili inferioris lineæ, erit etiam immediatum, in locum illius succedens continuativum punctum, adeoque nulla fiet discontinuatio. Quando autem post illam morulam incipiunt, & superior & inferior circulus moveri, quia inferior, minus habet conficiendum spatium, quàm superior, fit ut movendo se, iteratò, eundem locum recu-

peret circulus inferior, imò & excedat superiorem, si unâ, diutius moveantur, & sic quiescere poterit. Ergò ulterius linea per circulum ducta, primò movente se circulo superiori, dum quiescit inferior, non nisi leviter inflectitur, & insuper sese remittit ad statum, movente se circulo inferiori.

CONTRA primò est. Posito, quòd circulus superior, in motu acquirat unum indivisibile spatii, posito, quòd succedat indivisibile continuativum superius, in locum indivisibilis, quod est Res, sequitur, nunquam se posse remittere in eundem locum, circulum inferiorem, quod probatur. Quando uterque circulus, idque in instanti movetur, non potest uterque nisi unum indivisibile spatii acquirere, jam autem si remittere deberet sese circulus in eundem locum, deberet acquirere duo indivisibilia spatii, illud scilicet quod deperderat, dum quiescebat, & hoc quod acquirit hic & nunc, circulus superior, unâ cum illo, hoc est circulo inferiori, se movendo. Cum ergò non possit, in eodem instanti duo indivisibilia spatii acquirere, nec in secundo instanti se remittere poterit, in eundem locum. Non etiam in tertio instanti, quo supponitur quiescere circulus inferior, & moveri superior, quia in hoc motu, sinistrum collaterale, statuet se tantum in illo loco ipsius indivisibilis continuativi: imò in quinto instanti, indivisibile inferius, nec sub collateralis dextro, nec sub continuativo indivisibili, nec sub collateralis sinistro, locum habebit; ut calculanti patebit. Certum est, quòd si circulus superior quiesceret in secundo instanti, & solus moveretur inferior, tunc inferior remitteret se ad suum locum. Sed supponit Ovied, utrumque circulum in secundo instanti moveri, & si alternatim superior, alternatim inferior moveretur, non citius moveretur superior quàm inferior, quia per æquales morulas, hoc est alternatas, inchoarent motum.

CONTRA secundò. Transeunte indivisibili continuativo in locum indivisibilis collateralis, eodemne modo distat, quo ante, indivisibile continuativum ab indivisibili inferioris lineæ, vel non eodem modo? si eodem modo distat, quo ante? Ergò nec spatium mutavit, nec per spatium unius indivisibilis promotum est. Si autem non distat eodem modo? rogo quæ fieri poterit, ut contingat in eodem invariato spatio, positum indivisibile superius, cum nec se distendere nec replicare possit, quomodo item elongatione majori possit, continuari potest?

CONTRA tertio. Quando succedit indivisibile continuativum in locum indivisibilis dextri, quod, aliud indivisibile spatii censetur acquisivisse, occupareque jam spatium indivisibilis sinistri, succedit etiam indivisibile conti-

continuativum, rogo quomodo se habeat, ad aliud indivisibile inferioris lineæ? uniturne cum illo, cum antea unitum non fuerit; vel non? Si unitur, Ergo ille modus non est essentialis determinatio ad hæc tantum puncta, sed etiam ad aliud illud, quod illi de novo occurrat, hoc autem est, contra rationem modi; Si non unitur, Ergo illa parte non est illic continuatio sed disruptio, vel novas & novas uniones asserere, erit multiplicare Entia.

Et hæc sunt fundamenta merè philosophica contra indivisibilia, quæ pondus habent etiam apud oppositos: nam alia elidunt. Hinc cum opponitur, si puncta componerent lineam, essent vel continua vel contigua? non possunt esse continua, quia continua sunt quorum ultima sunt unum, puncta autem non habent ultima; non possent item esse contigua, quia contigua sunt, quorum extrema sunt simul. Respondet Arriaga, has definitiones, quamvis Aristotelicæ sint, non esse bonas, & dicit continua esse, quæ ita uiuntur inter se, ut unum sit extra aliud. Contigua verò sunt, quæ licet proxima sint localiter, carent unionē. Cum rursus opponitur illis. Ex non quantis, non potest resultare quantum. Ergo nec ex punctis, quæ etiam non sunt quanta: negat enim puncta non esse quanta, quamvis habeant extensionem non nisi indivisibilem. Negant item consequentiam, eadem argumento & dicunt similem esse huic. Petrus non sunt duo homines. Paulus item non sunt duo homines. Ergo ex Petro & ex Paulo, non resultant duo homines.

Sed restant adhuc contra puncta, argumenta Mathematica.

Punctum Difficultatis 3.

Proponuntur fundamenta ex Mathematicis contra indivisibilia.

PRIMA DEMONSTRATIO est. Demonstravit Euclides lineam rectam, posse dividi in duas partes æquales: sed si lineæ componerentur ex punctis, lineæ constans tribus punctis, non posset æqualiter dividi, intermedium enim punctum, in duas partes scari non potest.

RESPONDET Arriaga & Oviedo, negando demonstratum esse ab Euclide, nec videtur esse de essentia lineæ rectæ, dividi in partes æquales. Posset item hoc argumentum retorqueri in eos, qui quantitatem componunt ex partibus & punctis continuativis, si enim lineæ dividens, caderet in punctum continuativum, qui divideret æqualiter. Addit Oviedo. Quod quando sunt puncta res, imparia, puncta continuativa semper sunt paria: nam v. g. inter tria indivisibilia rerum, debent intercedere duo puncta continuativa, Consule eundem.

SECUNDA DEMONSTRATIO est. Si quantitas componeretur ex punctis, sequeretur circulos concentricos maiore & minorem esse æquales, quod aperte falsum est. Sequel probatur, à quolibet puncto circumferentiæ circuli maioris, potest duci lineæ ad centrum, tunc incidendo in circulo minorem, vel distincta puncta notabunt in circulo minori, vel non notabunt, distincta puncta? si notabunt, Ergo tot erunt puncta, in inferiori circulo, quot in superiori; Si non notabunt: Ergo lineæ ductæ à circumferentia circuli superioris, in circulo inferiori incident, quod falsum est, quia lineæ ductæ à circumferentia ad centrum, si rectæ & non undosæ sint, non debent se tangere, nisi in centro.

RESPONDET Oviedo posuisse quidem Euclidem inter notiones communes, quod lineæ rectæ non habeant unum & idem segmentum commune, dicit tamen, se inquisisse ex Mathematicis nec discere potuisse, quod habeant pro hoc firmam demonstrationem. Hinc & ille, & Arriaga & Pontius respondet, fore ut coincident in inferiori circulo aliqua lineæ, quia inferior circulus, non tot puncta, nec tot habet partes determinatas, si ex partibus componatur circulus, non erunt tamen undosæ, quia brevior viam ad centrum non habebunt, quam incidendo ad invicem.

TERTIA DEMONSTRATIO est. Si quantitas componitur ex punctis, sequitur diametrum quadrati, esse æqualem costæ, supponamus enim costam esse decem punctorum, supponamus à singulis per medium, usque ad costam oppositam, duci lineas, tunc per istas ductas lineas, diameter totus cooperietur, cooperiri autem non deberet, si pluribus quam 10. constaret punctis.

RESPONDETUR imprimis retorquendo argumentum contra partes proportionales, si enim à partibus costæ ad aliam costam ducantur lineæ, cooperient diametrum, neque tamen inde sequitur coequalitas costæ & diametri. Ergo nec apud oppositos idem sequitur.

QUARTA DEMONSTRATIO. Supra quamecunq; basim, certum est construi posse triangulum, certum item est, quod basis trianguli, sit longior quacunq; sibi superposita lineæ. His positis supponamus, basim esse, trium punctorum, latera 6. punctorum, ducatur lineæ immediate sub Cono, illa ad minimum erit duorum punctorum, secunda cum debeat superare primam in triangulo, necessario erit saltem trium punctorum, tertia erit quatuor punctorum, adeoque complurium punctorum quam basis.

RESPONDETUR imprimis. Retorquendo argumentum in partes proportionales, casu quo sit basis, trium partium æqualium unicæ, & latera 6. vel plurium partium æqualium

uni certæ, ejusdem proportionis. Hancq; viam tenet etiam Arriaga. Sed Oviedo negat universaliter, quod lineæ laterales possint esse longiores ipsâ basi pyramidis, quia pyramis fit per positionem unius lineæ supra aliam, & hæ lineæ quæ supponuntur, debent esse una minor aliâ, una autem, aliâ non esset minor, si basi lateralis lineæ, major esse posset.

Multæ ex his, similesque demonstrationes, solvi possent, quod procedant ex suppositione quantitatis, ex partibus proportionalibus compositæ, in infinitum divisibilibus.

DIFFICULTAS II.

Componiturne Continuum permanens ex partibus proportionalibus, in infinitum divisibilibus?

PUtatur asseruisse Aristoteles multis in locis, præcipuè sexti Physic. ubi de quantitate tractat ex professo. Asserit S. Th. & omnes communiter, novissime Suar, negat Zenon, cui favent Lugo Card. Hurt. Tolet. Arriaga, Oviedo.

Nihil definiendo sola argumenta in oppositum propono.

Punctum Difficultatis I.

Examinatur primum fundamentum contra partes proportionales.

PRIMUM FUNDAMENTUM est. Supponamus, per possibile vel impossibile, ex una parte produci à Deo omnia possibilia, vel si te productio eorum offendit, suppono DEUM cognoscere omnia possibilia, accipio deinde aliquod determinatum papaveris granum. Hoc posito, sic

PROBARI posset. Vel Deus omnibus possibilibus à se productis, aut si mavis dicere, omnibus à se cognitis, potest dare, assignare, connumerare &c. partes proportionales, minores & minores, dicti grani papaveris, semper alias & alias, vel non potest? Si non potest? Ergò falsò asseruisti, quantum, adeoq; granum papaveris, componi ex partibus semper & semper divisibilibus, dabilibus, assignabilibus; Si autem potest dare singulis possibilibus, partes proportionales minores & minores grani papaveris, quæro ulterius: Datâ ex illo grano, unicuique ex possibilibus, suâ parte proportionali, vel manent ulterius adhuc dabiles partes proportionales, vel non? Si non manent; Ergò ventum est ad indivisibilia, quia ventum est ad non dabilia, nec assignabilia ulterius: Si autem post assignationem partium proportionalium aliarum & aliarum, pro omnibus possibilibus, adhuc manent partes

dicti papaveris, ulterius dabiles. Ergò sunt plures partes proportionales, unius grani papaveris, quàm sint omnia possibilia, quia pluries dabiles, quàm sint omnia possibilia. Ergò ulterius, partes proportionales unius grani, plures erunt, quàm omnium granorum possibilem, acceptorum cum suis partibus proportionalibus; quia post assignationem factam illis possibilibus, adhuc manent in illo grano ulterius assignabiles partes. Quod si partes proportionales unius grani, plures sunt quàm partes proportionales reliquorum granorum papaveris, Ergò assignas diversis granis & quantis, diversas divisibilitates constituendo majorem partium proportionalium multitudinem, in uno grano quàm in aliis, infinite pluribus, quæ non capit Ratio.

In idem recidet si dicas. Si singulis possibilem distributive acceptis, possunt dari partes minores & minores, aliæ tamen & aliæ, grani papaveris. Ergò verificari poterit hæc propositio: Nulla est pars ex possibilibus distributive acceptis, quæ non habeat sibi assignatam partem proportionalem. Quò posito, quæro de ipso papavere: An verificabilis sit hæc propositio: Nulla est pars grani papaveris, quæ non sit jam assignata; vel hæc: Aliqua est pars papaveris, quæ adhuc non est assignata: Si prior illa verificatur; Ergò ventum ad indivisibilia, quia non assignabilia ulterius; Si secundum. Ergò ut inferbatur plures sunt partes grani papaveris, quàm omnia possibilia. Nam de omnibus illis possibilibus distributive acceptis verificatur hæc propositio: Nullum est ex possibilibus distributive acceptis, quod partem ex grano papaveris accipere possit, & non acceperit, & tamen verificatur adhuc: Aliquæ partes grani papaveris, sunt adhuc, quæ dari possunt, & non sunt datæ. Si enim dari ulterius non possunt, ventum est ad indivisibilia, quia non dabilia ulterius.

Universaliter autem non potest dici, quòd singulis possibilem possint ex uno grano papaveris assignari partes, licet minores & minores in infinitum. Tum quia si unum infinitum exhauritur ab alio infinito, quomodo unius grani partes finitæ in infinitum, non exhaurirentur per possibilia omnia, quæ non sunt unum finitum in infinitum, sed sunt infinite infinita in infinitum. Tum quia, si imperceptibile est posito infinito hominû, quomodo nò sit majus infinitum capillorû, quos haberent infiniti homines, ita imperceptibile videtur simplas partes proportionales unius grani, æquivalere duplis partibus proportionalibus, duorû granorum, multò magis omnium possibilem, cum in nullo casu simplum, connumerabile sit duplis. Tum quia ex ligno centû pedali, singulis partibus ligni pedalis, partes minores & minores dari non possent, siquidem pluries sunt dabiles partes